

<p>Otsikko Vaikuttavia ja oikea-aikaisia kuntoutuspalveluita vuosille 2023–2027</p>	<p>Muistion laadinnasta vastannut osasto/-t STM</p>
<p>Mikäli tavoitteena on saada aikaan hallitusohjelmakirjaus, kirjoita se tähän tiiviisti kahdella lauseella Kuntoutuksen uudistamista jatketaan kuntoutuskomitean ehdotusten ja kuntoutuksen uudistamisesta vuosille 2023–2027 laaditun suunnitelman mukaisesti. Kuntoutuksen uudistamisella vahvistetaan työikäisten työkykyä ja koko väestön toimintakykyä sujuvien palvelupolkujen ja vaikuttavien palvelujen avulla.</p>	
<p>Kuvaus ja perustelu Kuntoutuksen uudistaminen aloitettiin vuonna 2021 kuntoutuskomitean ehdotusten pohjalta ja kehittäminen on kesken. STM:ssä SVO koordinoi monialaisen kuntoutuksen kehittämistä. Hyvinvointialueiden kuntoutuspalvelujen ja kuntoutukseen ohjaamisen kehittämistä pitää jatkaa, sillä kehittäminen alkoi vasta vuonna 2022. Kehittäminen on vasta käynnistynyt joidenkin asiakasryhmien osalta. Erityisesti lasten ja nuorten neuropsykiatrisen kuntoutuksen, yli 65-vuotiaiden vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen sekä kansansairauksia sairastavien ja ikääntyneiden monisairaiden kuntoutuspalvelut tulee varmistaa. Hyvinvointialueiden kuntoutusverkoston tehtävänä on yhtenäistää kuntoutuspolkuja eri ikäkausilla. Kehittyvä teknologia tuo uusia mahdollisuuksia tukea henkilöiden työ- ja toimintakykyä, mutta samalla haastaa hyvinvointialueiden apuvälinepalvelujen kustannustehokasta toimintaa. Kansallisesti tulee kehittää mallia, jossa arvioidaan käyttöön otettavaa apuvälineteknologiaa kustannustehokkaasti. Pohjoismaisen työvoimapaalummallin mukaisesti työkyvyn tuen tarpeet tunnistetaan nykyistä aikaisemmin ja sote-keskusten työkyvyn tuen palvelut ovat tässä merkittävässä asemassa. Kaikkien työikäisten osalta tarvitaan oikea-aikaisempaa kuntoutusprosessien käynnistämistä. Tätä tukee vaikuttavaksi todettu työote-toimintamalli, jonka vakiinnuttamiseksi kaikilla hyvinvointialueilla tarvitaan toimenpiteitä. Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluita tulee kehittää vastaamaan osatyökykyisten ja maahanmuuttajien tarpeita.</p> <p>Erityisesti nuorten osalta palveluita ja etuuksia tulee kehittää niin, että ne tukevat opiskelua ja työllistymistä. Mielenterveysongelmat ovat yksi keskeinen työkyvyttömyyden aiheuttaja. Psykoterapiakuntoutuksen saatavuutta pitää parantaa, samoin kuin hyvinvointialueiden ja Kelan työnjakoa ja yhteistyötä kuntoutuksen osalta. IPS-mallista on saatu hyviä kokemuksia ja sen käyttöä olisi tärkeää lisätä kaikilla hyvinvointialueilla.</p> <p>Kuntoutuksen koulutuksen ja tutkimuksen kehittämisfoorumi STM:n ja OKM:n yhteistyönä laatii kehittämisohjelman, jossa esitetään kehittämisohjelmia kuntoutuksen työelämätarpeisiin vastaavasta koulutusrakenteesta toiselta asteelta korkeakoulutukseen ja jatkotutkintoihin sekä jatkuvasta oppimisesta. Kuntoutuksen tutkimuksen strategia sisältää kuntoutuksen tutkimuksen suuntaviivat sekä toteutus- ja rahoitusehdotukset, jotka toimeenpannaan tulevina vuosina. Kehittämisohjelmien toimeenpanosta vastaavat ministeriöt kehittämisfoorumin toimikauden jälkeen.</p> <p>Nykytilanteessa on vaikeuksia saada tietoa kuntoutuksen hyödyistä asiakkaalle. Asiakkaan työ- ja toimintakykyä mitataan ja kuvaillaan vaihtelevin tavoin ja tarvittava tieto on epäyhtenäisessä muodossa ja hajallaan eri toimijoiden tietojärjestelmissä. Palveluiden vaikutuksista ei ole riittävästi vaikuttavuustietoa, vaikkakin kuntoutuspalveluiden vaikutusten arviointi onkin lisääntynyt. Työ- ja toimintakykytiedon kehittämisen tiekartan toimeenpanolla varmistetaan kuntoutuksen jatkuvuus ja vaikuttavuus.</p> <p>Asiakkaiden kuntoutuspalveluiden saatavuus ja kuntoutuksen jatkuvuus tulee turvata kehittämällä Kelan rekisteröitymismenettelyä.</p>	
<p>Arvio taloudellisista ja hyvinvointivaikutuksista sekä mahdollisista kustannushyödyistä (arvioi vaikutuksia sillä tarkkuudella kuin tässä vaiheessa on mahdollista) Kuntoutuspalvelujen avulla voidaan tukea laadukasta elämää sairaudesta tai vammasta huolimatta. Kuntoutuspalveluilla voidaan vahvistaa työllistymiskykyä ja tukea työllistymistä ja työhön paluuta. Kuntoutuspalvelut vähentävät sairaalavuorokausien määrää, nopeuttavat kotiutumista ja lyhentävät hoidon tarvetta. Työ- ja toimintakyvyn vahvistuminen kuntoutuksen avulla ehkäisee syrjäytymistä ja köyhyyttä. Ikääntyvien pysyminen toimintakykyisinä vähentää muiden sosiaali- ja terveyspalvelujen tarvetta. Ammatillisen kuntoutuksen työllistymisvaikutus on tutkimusten mukaan keskimäärin 20–30%. Erillisessä suunnitelmassa on arvioitu yksityiskohtaisemmin ehdotusten vaikutuksia.</p>	